LAUSUNTO

25.11.2025

Suuri valiokunta
suv@eduskunta.fi
Eduskunta

Viite: E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta kommentoida valtioneuvoston selvitystä komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi.

Yleiset kannanotot ja keskeiset huomiot

MTK tukee valtioneuvoston avointa linjaa, jonka mukaan EU:n kokonaiskustannuksia Suomelle tulee pyrkiä laskemaan. Kuten selonteossa todetaan, esitettyihin asioihin liittyy epävarmuutta, minkä vuoksi komission esityksen kokonaiskustannuksista saadaan tässä vaiheessa vain karkea arvio. Komissio esittää budjetin oleellista kasvattamista tasolle 1,26–1,35 % BKTL:sta muun muassa elpymisvälineen takaisinmaksun vuoksi. Suomen maksuosuus EU:n budjetista on nyt noin 1,7 %, mikä tarkoittaisi noin miljardin euron vuosittaista lisäpanostusta EU:n yhteisiin toimiin. Yksinkertaistaen MFF-esitystä kasvatetaan von der Leyenin ensimmäisen kauden velkojen hoitoon tarvittavilla kasvatetuilla omilla varoilla. Osa ehdotuksista puuttuu jäsenmaiden kansalliseen verotusoikeuteen. Jos budjetti ei kasva, muutos supistaa maatalous- ja koheesiovaroja kilpailukyvyn ja turvallisuuden rahoittamiseksi.

Suomen kriittinen kanta kokonaisrahoituksen kanta tasoon on vaikea toteuttaa, kun Suomi samalla korostaa sitoutumistaan EU:n yhdessä sovittuihin poliittisiin prioriteetteihin ja Suomen tarpeeseen nettomaksuaseman parantamiseen. Budjettia supistettaessa esitetty maatalous- ja maaseuturahoituksen puolustaminen voi olla uhattuna erilaisten korvamerkintöjenkin kautta. Komission puheenjohtaja von der Leyenin tekemä lupaus parlamentille maaseuturahojen korvamerkinnästä, on jäämässä poliittiseksi lupaukseksi ilman merkittävää vaikutusta ehdotuksen sisältöön. Kuten selonteossa todetaan, menestyminen maatalouden rahoituksen turvaamisessa on nettomaksuosuuden kannalta olennainen tavoite.

EU-rahoituksen ehdollisuudessa ja tulosperusteisuudessa MTK kannattaa Suomen linjaa, jossa korostetaan maakohtaisten komission suositusten ei-sitovaa luonnetta osana NRP-suunnitelmien laadintaa. Suomi suhtautuu avoimesti tulosperusteisuuden vahvistamiseen rahoituksen vaikuttavuuden parantamiseksi. Tulosperusteisuudessa Suomen esittämä näkökulma on tärkeä yksityiskohta; erityistä huomiota tulisi kiinnittää tavoitteiden mitattavuuteen ja prosessien läpinäkyvyyteen.

Tuemme Suomen linjausta, jossa korostetaan, että toimet tulisi toteuttaa siten, että löydetään riittävä tasapaino joustavuuden, ennakoitavuuden ja kurinalaisen budjetoinnin välillä, kuten työtä eläinten hyvinvoinnin edistämiseen tai ympäristö- ja ilmastotoimien sitoutumiseen.

Puolustuksen osalta MTK muistuttaa, että kokonaisturvallisuudessa ruokaturva on keskeisessä roolissa, kuten myös NATOn ajattelussa. On huomattava kaksoiskäyttöisyys erityisesti

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

maaseudun liikenneyhteyksien kunnostamisessa puolustuksen tarpeisiin, jolloin ne palvelevat myös maaseudun elinkeinoja, kuten maa- ja metsätaloutta sekä matkailua. Tämä toimintamalli nostaa kilpailukykyrahaston myös maaseudun elinkeinojen käyttöön.

Komission esityksessä maataloudelle korvamerkitty rahoitus laskee merkittävästi. EU:n tasolla pudotus on noin 20 %, mikä vastaa selvityksessä mainittua 294 miljardia euroa. Suomen kannan mukaan korvamerkitty osuus on liian pieni. Selvityksessä arvioidaan, että maatalouden ja koheesion rahoitus vähenisi 10–15 %, mikä huomioi myös NRP:n kohdentumisen maatalouteen ja koheesioon. On huomattava, että viime viikkoina komission esittämät luvut ovat muuttuneet, jolloin tulkinnat esityksen sisällöstä ovat edelleen epäselviä.

MTK:n mielestä on tärkeää, että maatalouden tulotuen ulkopuolella oleviin toimenpiteisiin käytetään NRP-suunnitelman mukaista muuta rahoitusta, jossa jatkossakin kansallinen osarahoitus ylittää merkittävästi EU-minimin (30 %), kuten Suomen kannassa todetaan. On myös varmistettava, että maatalous ja maaseutu saavat rahoitusta myös maakohtaisesti allokoitavasta kilpailukykyrahastosta ja hyötyvät tutkimusohjelmista.

MTK:n muistuttaa, että ennallistamisessa ensisijaisesti tulee rajata ennallistamistoimet mahdollisen rahoituksen asettamiin puitteisiin. Toissijaisesti on korostettava mahdollisuutta hyödyntää laajasti eri välineitä ennallistamistoimien rahoitukseen.

MTK tukee Suomen kantaa, jonka mukaan rahoituskehyksessä tulee huomioida Suomen itäisten ulkoraja-alueiden erityistilanne. Maa- ja metsätalous ovat keskeisiä elinkeinoja alueen elinvoimaisuuden säilyttämisessä. Valittujen tukimuotojen tulee kannustaa myös maa- ja metsätalouden harjoittamiseen alueella osana kokonaisuutta.

Maatalouteen ja maaseutuun kohdistuvat erityiskysymykset

1. Rahoitus ja kannattavuus

MTK korostaa, että CAP-rahoituksen taso on turvattava vähintään nykyisellä tasolla. Komission esittämä rahoitus vaikuttaa Suomen osalta riittämättömältä: EU:n rahoitusosuus pienenee sekä suhteellisesti että euromääräisesti, mikä lisää painetta kansallisen vastinrahoituksen korottamiseen. Esimerkiksi osarahoitteisten tukimuotojen kansallisen rahoitusosuuden vähimmäistasoa ollaan nostamassa, ja markkina-asetuksen alla olevat tukimuodot tulisivat osarahoitteisiksi. Komission esittämä vähimmäistaso maatalouden rahoitukseen Suomessa on nimellisesti lähes 15 % nykyistä pienempi. MTK pitää tätä tasoa yksinkertaisesti riittämättömänä nykyisessä kustannusympäristössä ja vaatimustasossa. MTK vaatii, että valtioneuvosto valmistautuu kompensoimaan kansallisesti täysimääräisesti mahdolliset EU-rahoituksen menetykset. Rahoitus on edellytys investoinneille, nuorten viljelijöiden alalle tulolle ja maaseudun elinvoimalle.

2. Tukijärjestelmien yksinkertaistaminen ja kansallinen liikkumavara

Uudistuksen keskiössä on tukijärjestelmien yksinkertaistaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen. MTK painottaa, että yksinkertaistaminen ei saa johtaa viljelijän aseman heikentymiseen tai budjettileikkauksiin. Kansallisen liikkumavaran lisääminen tukitoimenpiteiden suunnittelussa on välttämätöntä, jotta Suomen erityisolosuhteet voidaan huomioida. Komission esityksessä nykyinen vihreä arkkitehtuuri korvattaisiin vastuullisella tilanhoidolla, jossa jäsenmaalle annetaan aiempaa suurempi jousto määritellä viljelijälle pakollisten toimenpiteiden ehdot. MTK pitää tätä kehitystä myönteisenä, mutta korostaa rahoituksen nostamista mahdollisen vaatimustason noston mukana.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

3. Aleneva pinta-alatuki, tukikatto ja eläkeläisten asema
Komission ehdotus sisältää portaittain alenevan pinta-alatuen ja tukikaton. Degressio on varsin kaavamainen: tukea leikataan ensin 25 %, sitten 50 % ja lopuksi 75 %, ja tukikatto on 100 000 euroa tilaa kohti. MTK suhtautuu tähän varauksella, sillä järjestelmä voi rajoittaa tilojen kehittämistä ja lisätä hallinnollista monimutkaisuutta erityisesti Suomessa, jossa tilarakenteet ovat erilaisia kuin monissa muissa EU-maissa. MTK:n mukaan degression ensimmäisen portaan tulisi olla vähintään kahden henkilön keskimääräisen vuotuisen palkan tasolla, jotta perheviljelmäpohjainen maatalous olisi kilpailukykyistä eiä se saa johtaa esimerkiksi nuorten viljelijöiden korotettujen tukien leikkauksiin.

Ehdotukseen sisältyy myös se, että vuodesta 2032 alkaen alenevaa pinta-alatukea ei enää maksettaisi viljelijöille, jotka ovat saavuttaneet kansallisen vanhuuseläkeiän ja nostavat eläkettä. MTK kannattaa tätä periaatetta, mutta korostaa samalla, että tukijärjestelmän tulee olla joustava ja mahdollistaa aktiivisen tuotannon jatkaminen eläkeiän jälkeen, jos viljelijä ei nosta eläkettä. Eläkeläisten ulkopuolelle jättäminen koskee vain pinta-alaperusteista tulotukea – muut tukimuodot, kuten ympäristötoimet, voivat olla edelleen mahdollisia eläkeläisille. MTK tukee valtioneuvoston peruslinjaa degressiivisyydestä, jossa huomioidaan, ettei nykyisiä rajoja tule tiukentaa ja että aktiivisen tuotannon sekä osa-aikaviljelijöiden asema tulee turvata.

4. Tuotantosidonnainen tuki
Tuotantosidonnaisten tukien osalta keskeisin muutos on laskentatapa, jolla lasketaan kunkin jäsenmaan tuotantosidonnaisen tuen enimmäismäärä. Komission esityksessä tuotantosidonnaisen tuen perusprosenttia nostetaan 20:een, ja määrää voidaan korottaa viidellä prosentilla jäsenmaille, joilla on yhteistä rajaa Venäjän tai Valko-Venäjän kanssa. Laskennan pohjana käytettäisiin alenevan tulotuen kokonaissummaa, mikä johtaisi Suomessa tuotantosidonnaisen tuen enimmäismäärän alenemiseen noin 20 milj. euroa nykytasosta. MTK:n näkökulmasta tuotantosidonnaisen tuen enimmäismäärään pitää saada muutos, jotta huoltovarmuus ja kasvivalkuaisen tuotanto voidaan turvata.

5. Pienten tilojen tukijärjestelmä
MTK suhtautuu pienten tilojen tukijärjestelmään varauksella – järjestelmä ei saa lisätä byrokratiaa eikä syrjäyttää kustannus- ja tulopohjaisia tukia. Tuemme valtioneuvoston kantaa, joka pitää järjestelmää hallinnollisesti raskaana ja katsoo, että sen tulisi olla jäsenvaltioille vapaaehtoinen.

6. Nuorten viljelijöiden tukeminen ja sukupolvenvaihdos
MTK pitää tärkeänä nuorten ja uusien viljelijöiden tukemista sekä sukupolvenvaihdosten edistämistä. Uudistuksessa esitetty nuorten viljelijöiden eri toimenpiteiden tarkastelu kokonaisuutena on kannatettava ajatus, mutta se ei saa johtaa hallinnollisen taakan kasvuun. Nuoria ja uusia viljelijöitä tulee houkutella alalle, mutta yrittäjyyden alkuun tarjotut erilaiset edut tulee rakentaa pitkäjänteistä yrittäjäuraa ajatellen. Nyt riskinä on, että taloudellinen muutos ensimmäisten vuosien jälkeen on liian suuri ja saattaa johtaa virheellisiin päätöksiin yrittäjyyden ensimmäisinä vuosina.

7. Ympäristö- ja ilmastotoimet
MTK kannattaa kannustavaa mallia, jossa kansalliset vaatimukset voidaan kompensoida. Ympäristö- ja ilmastotoimien yhdistäminen yhdeksi kokonaisuudeksi tuo joustoa ja mahdollistaa vaikuttavat toimenpiteet. Siirtymätukien takaisinperintä ei saa luoda kohtuutonta riskiä viljelijälle.

8. Tuottajan asema ruokaketjussa
MTK painottaa erityisesti tuottajan aseman vahvistamista ja markkina-aseman parantamista. Kannattavuuden pysyvä parantaminen edellyttää, että viljelijöiden tulot markkinoilta kasvavat – vain näin voidaan varmistaa maatalouden tulevaisuus ja investointihalukkuus. MTK vaatii, että EU:n ja kansallisen

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

politiikan tulee tukea viljelijöiden asemaa ruokaketjussa, vahvistaa neuvotteluasemaa ja mahdollistaa oikeudenmukainen arvonmuodostus. Valtioneuvosto korostaa samaa tavoitetta ja pitää tärkeänä, että tuottajien asemaa ruokaketjussa kehitetään EU-lainsäädännön keinoin.

9. Maaseudun elinvoima ja LEADER

MTK tukee monialaista LEADER-toimintaa ja maaseudun kehittämisen tukemista. Valtioneuvosto haluaa säilyttää LEADER-toiminnan laaja-alaisena eikä kaventaa sitä vain alkutuottajiin.

Valtioneuvoston linjaukset ovat pääosin yhteneviä MTK:n kanssa: painotus rahoituksen riittävyyteen, kannattavuuteen, yksinkertaistamiseen, kansalliseen liikkumavaraan ja tuottajan asemaan. MTK:n kanta poikkeaa oleellisesti valtioneuvoston kannasta ainoastaan alenevan tulotuen alarajan osalta, joka valtioneuvoston kannan mukaan tulisi olla vielä esitettyä alhaisempi. Suomen nykyinen vastaavan tuen eli perustulotuen ja uudelleenjakotuen kokonaistaso on esitetyn liikkumavälin alarajalla ja EU:n keskimääräistä tasoa alempi, mikä ei ole kestävä taso vertailtaessa Suomen palkka tai kustannustasoa EU:n keskimääräiseen tasoon.

Juha Ruippo
johtaja MTK

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi